

IETS OVER DE JACHT IN ANDALUSIË

door

Dr. P. H. BURGERS.

Het geldt hier terreinen in een groot, vlak zandgebied, bezet met struiken van 50 tot 75 cm hoogte en halfboomen, z.g. „maquis" of „monte bajo", letterlijk „laag bosch". Eéns in de acht tot twaalf jaar wordt over oppervlakten van 500 tot 2000 ha gebrand en tarwe verbouwd. Daarna keeren eerst grassen en kruiden al spoedig ook weer de struiken terug.

Door het mulle zand, de groote uitgestrektheid en het schaarsche wild is de drijfjacht uiterst vermoeiend en meestal niet erg interessant. Alle wild is hier bijzonder schuw en gaat op grooten afstand op. De jacht voor de voet met staanden hond is niet mogelijk omdat de patrijzen te ril zijn en de struiken te hoog zoodat de hond niet zichtbaar is.

Verreweg de mooiste jacht is hier de lange jacht, te paard en met windhonden. De beste paarden zijn de kleine, taaie paarden die naast en op deze terreinen gefokt zijn, de paardjes der Marismas, moerassen. Zij zijn onvermoeibaar en buitengewoon zeker ter been. Zij kennen het terrein en struikelen niet. De windhonden zijn „galgos", Spaansche windhonden, wat kleiner dan onze Engelsche, maar op de lange baan vlugger en sterker. De jagers, meestal niet meer dan vijf of zes trekken in stap naast elkaar voort met tien tot vijftien van deze honden tusschen hen in. Zoodra een haas opgaat en de honden de achtervolging beginnen, gaat het verder in galop. Over de terreinen waar kort geleden tarwe verbouwd is is de galop niet moeilijk, maar tusschen de struiken raakt menig haas weer verloren. Als het haas valt keert een daartoe afgerichte hond, meestal geen windhond, de andere honden die het verscheuren willen. De dichtst bijzijnde jager springt van zijn paard, hecht de buit aan zijn zadel en is winnaar, want deze jacht is tegelijk een wedstrijd.

Ook de jacht op wilde zwijnen geschiedt te paard maar met andere honden, een soort brakken, en met het geweer met loopers of kogel. Deze jacht is wat rustiger en wordt liefst uitgevoerd door omsingeling der kudde. Het schot vanuit het zakel is, vooral in de opwinding, gevaarlijk en moeilijk. Soms worden de paarden bij een gevecht tusschen zwijn en honden, schuw en is het opladen van de buit meest het beste te doen op meegevoerde ezels.

De lange jacht is in Holland verboden omdat hij wreed zou zijn!

Maar zwijgen wij daarover. De juffrouwen bij hun thee-kransje hebben toch gelijk!

Nog een andere vorm van jacht is bijzonder mooi en zeer interessant, n.l. die met den lokvogel op patrijzen. Ik hoor ook al hier die juffrouwen „brrrr” roepen!

Het geldt hier de Zuid-Europeesche, roodpootige patrijs, *Alectoris rufa*, een bijzonder schuw hoen, grooter dan onze Hollandsche patrijzen en met rijkere kleuren en meer wit vleesch. Verder met overeenkomstige gewoonten.

Deze jacht heeft plaats in den paartijd en reeds dadelijk staan wij voor de moeilijkheid uit te maken wanneer het paartijd is. Die is n.l. zeer afhankelijk van het weer en van het terrein, feitelijk van het klein-klimaat. Het komt voor dat patrijzen lokken en kraaien op beschut terrein, b.v. tusschen jonge dennen en op een paar km verder op kaal terrein zwijgen. Dat ze vandaag overal kraaien en morgen nergens gehoord worden. De lust tot lokken en kraaien heet „celo”, ijver of naijver. Er is ervaring noodig om uit te maken of de hoenders celo zullen hebben. Bij veel wind en groote droogte is er geen celo. Het beste is bij windstil weer na een milden regen. Zonder celo heeft het geen zin er op uit te gaan. Celo treedt zeer sterk plaatselijk op. Een enkele dag in December en verder tot einde April.

De lokvogel is een mannetje dat gedurende het verdere jaar in een voliére gehouden wordt op wit zand en zorgvuldig verpleegd en gevoederd. Begin December wordt hij in een kleine ronde kooi gezet die naar boven spits toeloopt. Doorsnede 23 tot 25 cm. Een grootere kooi is slecht en aanleiding dat het dier zich verwondt en onrustig wordt en minder „celo” heeft.

Op het terrein heeft men, liefst een paar weken te voren, op geschikte plaatsen „puestos” in orde laten maken, dat zijn kleine schuilhutten, zoo ongeveer in de afmeting van 1 m in het vierkant, van boven open, maar met goede dichte wanden en met een klein kijkgat aan de voorzijde. De hut moet weinig opzichtig zijn, zooveel mogelijk op een struik gelijken. Gemakkelijk is een kleine ingraving voor de voeten. Vóór die puesto is een „plaza” kaal gemaakt van struiken en recht er tegenover wordt met eenige takken een standplaats gemaakt voor de kooi met den lokvogel. De kooi moet niet verder af staan dan 20 m. om te voorkomen dat door spreiding van den hagel de lokvogel getroffen zou kunnen worden. Daarom is het ook goed de kooi te plaatsen op een hoogte van 30 of 35 cm. De plaza moet niet te dicht bij huis zijn. Daar kennen de hoenders den mensch te goed en zijn zij te schuw.

Als men nu op jacht gaat wordt de kooi met den vogel

overdekt met een hoed van dichte stof, zoodat er weinig licht in kan komen en megedragen naar het veld. Het is makkelijk een drager mee te nemen die ook dekens draagt omdat het in den morgen of 's avonds zeer koud kan zijn. De helper kan b.v. de puesto goed sluiten en den vogel goed plaatsen. Als geweer neemt men meestal een gewoon jachtgeweer kaliber 12 en hagel K. 6. Ik prefereer een lichte enkelloop omdat men op deze jacht toch nooit twee schoten op elkaar kan plaatsen.

Is de vogel gezet dan wordt de hoed afgenomen en gaat de helper naar huis. Het is geen bezwaar de kooi met vogel te paard mede te nemen als de helper die voorzichtig, b.v. op zijn rug draagt.

Nu moet men afwachten en daarbij acht geven op den lokvogel. Zoolang men geen geluid hoort kan men zich bewegen, een sigaret rooken, enz. Wat er nu gaat gebeuren is steeds verschillend en draagt dikwijls den aard van een verrassing.

Soms hoort men eerst een haan op het Veld kraaien en antwoordt de eigen vogel. Kraaiend en lokkend komt de vreemde haan dichterbij, maar meestal na een grondig onderzoek van de omgeving. Soms komt hij vlak bij de puesto, soms rent hij regelrecht naar de kooi om den lokvogel te lijf te gaan. De haan, leider van den koppel, is soms zoo vinnig dat hij bovenop de kooi springt en probeert den lokvogel door de tralies heen te pikken. Een andermaal nadert de vreemde haan bijna zonder kraaien. De lokvogel maakt een zacht klokkend geluid en het „binnenkomen" kan zeer lang duren. In ieder geval mag men geen leidende wilde haan doodden. De verdere koppel komt dan zeker niet meer binnen en men kan met één vogel als schrale buit naar huis gaan. De wilde haan begint dan meestal met een fraai en uitdagend gekraai, waarop de lokvogel evenzoo antwoordt, het z.g. „canta real" of koninklijk gezang. Soms duren deze gezangen en geluiden langen tijd en heeft de jager veel geduld noodig. Jagers onderscheiden een tiental verschillende zangwijzen en geluiden. Soms hoort men de verdere koppel piepen en lokken en kan men naar die geluiden beoordeelen of er meerdere vogels zullen binnenkomen. De koppel komt dikwijls dicht opeen binnen en de jager moet dan schieten en probeeren er twee of zelfs drie in een schot te doodden, daarbij zorgdragende dat de wilde leider niet geraakt wordt. Direct na het schot moet herladen worden. Het geluid daarvan stoort dan de verdere jacht niet. Kortom tijd na het schot heft de lokvogel een zegevierend gekraai aan, vooral als een getroffen vogel zoo ligt dat hij hem zien kan. In veel gevallen zijn er een paar jonge hanen het eerst bij. Reeds spoedig herhaalt de wilde haan den aanval en komen meer vogels binnen. Het is merkwaardig dat het schot zoo weinig

stoort, als de vogels werkelijk veel celo hebben. Maar het komt herhaaldelijk voor dat het niet zoo goed gaat, zelfs dat men een waarschuwend schreeuw hoort. Dan kan men gerust naar huis gaan. De vogels komen niet meer binnen. Het kan zijn, dat een hen eenbeweging in de puesto gezien heeft, dat zij een ander geluid hoorde na het schot, dat een vogel vlak voor de puesto zat en de loop van het geweer zag.

Het mooiste is als de vreemde leider in groote vaart tot den aanval overgaat. Dikwijls nadert hij meer voorzichtig en hangt veel af van den lokvogel. Soms gaat deze op zeer zachte toon, bijna onhoorbaar lokken en duurt het een uur voor de koppel weer nadert. Merkw aardig is het hoe snel de vogels verdwijnen na het schot. Een kans op een tweede schot, direct na het eerste is er nooit. Is de lokvogel goed, iser veel celo en heeft men geluk dan kan men het brengen tot een buit van zes of zelfs meer vogels. In een puesto waar geschoten is moet men de eerste paar weken niet terugkomen. De vogels komen daar voorloopig niet weer, hetgeen te merkwaardiger is omdat zij direct na het schot wel weer verschijnen.

Als een vogel niet direct gedood wordt en even nafladdert heeft dat een slechten invloed op den lokvogel. Hij zwijgt en kan zelfs eenige dagen zonder celo blijven.

Voor een goede jacht heeft men twee vogels noodig die beurtelings naar het Veld worden meegenomen, omdat zij gauw vermoed raken als de wilde patrijzen veel celo hebben.

Het komt voor dat op de „plaza” een roover verschijnt. Ik zelf had een keer de groote Egyptische civetkat, *Herpestes Widringtonii*, vlak voor me. Hij holde naar de kooi, keek even verbaasd naar den vogel die een waarschuwend schreeuw liet hooren en sprong toen weer weg. Ik reageerde te langzaam om dezen ergen roover te dooden. Waarschijnlijk had ik van te voren aan mijn vogel zijn nadering kunnen bespeuren. Hij heeft allicht een eigenaardig geluid gemaakt of een angstige houding aangenomen. Ik heb dat niet gemerkt en was teveel verrast. Verder komen wel de Spaansche lynx, *Lynx pardellus* of de Andalusische wilde kat *Felix sylvestris tartessia*, op den lokvogel af. Meestal is de jager niet voldoende voorbereid op die ontmoetingen. De verschijning van deze roovers en vooral van roofvogels heeft een slechten invloed op den lokvogel.

Het is een hoogst interessante jacht en als de liefhebbers bij elkaar zitten om het vlamme nde haardvuur 's avonds bij een glas wijn zijn er tal van verhalen — met veel Jagerlatijn natuurlijk. Er is geen jacht waarover zooveel te vertellen is, mede een bewijs dat er werkelijk veel verrassing en voorkomen. De geringe buit van onervaren jagers is daarbij een bewijs voor het feit dat er kennis, zelfbeheersching en geduld voor noodig zijn.

Ook jaagt men op ongeveer dezelfde manier, uitsluitend op hanen, in den tijd dat de kuikens geboren worden. De lokvogel is dan een vrouwelijke vogel die met een kippenkuiken in de kooi gehouden wordt. Menneemt het kuiken bij zich in de puesto, het hennetje begint dan te lokken en tal van zwervende hanen komen daarop af. Meestal is de buit groot, maar de jacht is minder interessant. Hij wordt slechts gedurende twee weken beoefend en vooral op landgoederen waar drijfjachten gehouden worden. Men zegt dat de koppels dan minder ril zijn en grooter. Het is mogelijk dat een kleiner aantal oudere mannetjes, voor deze drijfjachten gunstiger is. Ik heb daarvan geen ervaring.

Dat het klein-klimaat op den paartijd grooten invloed heeft wordt bewezen door het feit dat Noordelijk van mijn huis, iets hooger gelegen, waar nooit nachtvorsten optreden, de paartijd bijna ieder jaar twee weken eerder begint dan in de onmiddellijke omgeving waar vrijwel ieder jaar in December en Januari de temperatuur 's nachts tot beneden nul kan dalen. Hoe het komt dat de koppels hier echter meestal grooter zijn, weet ik niet. Het is mogelijk dat Noordelijk, dichter bij de dorpen meer gestroopt wordt, en dat daar in wijngaarden en op akkers minder dekking is.
